

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

EIERSKAPSKONTROLL

RAUMA KOMMUNE

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR IKS)

FEBRUAR 2023

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Møre og Romsdal Revisjon SA er et samvirkeforetak eid av kommunene Aukra, Aure, Averøy, Fjord, Giske, Gjemnes, Hustadvika, Kristiansund, Molde, Rauma, Rindal, Smøla, Stranda, Sula, Sunndal, Surnadal, Sykkylven, Tingvoll, Vestnes og Ålesund samt Møre og Romsdal fylkeskommune. Selskapet utfører regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og andre revisjonstjenester for eierne. Hovedkontoret ligger i Kristiansund og det er avdelingskontorer i Ålesund, Molde og Surnadal.

Tidligere rapporter fra Møre og Romsdal Revisjon SA kan hentes på vår hjemmeside:
www.mrrevisjon.no

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

FORORD

Møre og Romsdal Revisjon SA har utført denne eierskapskontrollen etter bestilling fra Kontrollutvalget i Rauma kommune.

Eierskapskontrollen er gjennomført i samsvar med god revisjonsskikk og NKRF - kontroll og revisjon i kommunene sin standard for eierskapskontroll RSK 002.

Rapporten summerer opp resultatene fra Møre og Romsdal Revisjons SA sin undersøkelse av hvordan Rauma kommune ivaretar sine eierinteresser i RIR IKS. Revisjonen er utført av Einar Andersen og Lillian Reder Kristoffersen i perioden januar til februar i 2023.

Vi ønsker å takke alle som har bidratt til denne eierskapskontrollen.

Molde, 14.02.2023

Einar Andersen
Oppdragsansvarlig revisor

Lillian Reder Kristoffersen
Forvaltningsrevisor

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

SAMMENDRAG

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid. Rauma kommune har en eierskapsmelding som ble vedtatt av kommunestyret 30.9.2021.

PROBLEMSTILLINGER

Basert på kontrollutvalgets bestilling har vi undersøkt to problemstillinger som besvares i prosjektet:

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

METODE

Eierskapskontrollen er utført i henhold til god kommunal revisjonsskikk. Gjeldende standard for eierskapskontroll er RSK 002 utarbeidet av NKRF.

Metodene som ble benyttet er:

- Intervju
- Dokumentanalyse
- Verifikasjon

KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

RAUMA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Vår undersøkelse viser at Rauma kommune utøver eierskapet i RIR IKS i forståelse med IKS-loven. Dette gjøres stort sett i henhold til kommunestyrets vedtak og etablerte prinsipper for god eierstyring. Kommunen har implementert prinsipper for god eierstyring i sin eierskapsmelding.

Vår vurdering er at kommunen har forbedringspotensialet i å sikre at eierrepresentantene har eller får opplæring i rollen som eierrepresentant når denne blir valgt. For å ivareta rollen bør representanten gjøres kjent med eierskapsmelding og selskapsavtalen.

Rauma kommune sikrer ikke at kommunens postliste og arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Det er etablert rutine på at kommunestyret gir signaler til eierrepresentantene før representantskapsmøtene. Det er ikke etablert rutine på at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret etter representantskapsmøter.

EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE

Vi mener at Rauma kommune ivaretar eierskapet i RIR IKS sammen med de andre eierkommunene gjennom representantskapet.

Konklusjonen baseres på at eierkommunene har vedtatt selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfyller avtalen som trådte i kraft 1.1.2020 minstekravene i IKS-loven. Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet. Frister, herunder frist for behandling av årsregnskap, overholdes.

Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlig eiermøter. Styret i RIR IKS vedtok i 2021 et strategidokument. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i de fem eierkommunene, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentantene. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene i opplæring av politikere bør ha større fokus på rollen som eierrepresentant.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll i Rauma kommune følgende anbefalinger:

- Rauma kommune bør sikre at kommunens arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter.
- Rauma kommune bør sikre at de som representerer kommunen i representantskapet har nødvendig kunnskap om rollen som eierrepresentant.

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

INNHOOLD

Konklusjon og anbefalinger	2
1 INNLEDNING	1
1.1. Bakgrunn og bestilling	1
1.2. Problemstillinger	1
1.3. Kriterier.....	1
1.4. Avgrensing	2
1.5. Metode	2
1.6. Kort om IKS	3
1.7. Kort om RIR IKS.....	4
1.8 Faktasjekk og høring.....	5
2. EIERSKAPSMELDING	5
2.1. Eierskapsmelding for Rauma kommune 2021	5
3. RAUMA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS	7
3.1. Kriterier.....	7
3.2. Faktagrunnlag.....	8
3.3. Vurdering.....	14
4. EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESSKAP BLANT EIERNE	15
4.1. Kriterier.....	15
4.2. Faktagrunnlag.....	15
4.3. Vurdering.....	20
4.4 Konklusjon og anbefalinger	21
REFERANSELISTE.....	23
VEDLEGG: KS SINE ANBEFALINGER	24

1 INNLEDNING

1.1. BAKGRUNN OG BESTILLING

Kontrollutvalget i Rauma kommune behandlet i møte 14.6.2022 i sak 21/2022 eierskapskontroll av Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap IKS (RIR). Utvalget oversendte sak til kommunestyret som i møte 23.6.2022 i sak 57/2022 vedtok bestilling av eierskapskontroll.

Formålet med eierskapskontrollen er å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Møre og Romsdal Revisjon SA (MRR SA) fikk oppdraget med å kontrollere kommunens eierskap og eierstyring av RIR IKS. Basert på kontrollutvalgets bestilling utarbeidet MRR SA en prosjektplan som kontrollutvalget vedtok i møte 20.9.2022. Det ble avklart at prosjektet skulle gjennomføres i begynnelsen av 2023 og at rapport skulle behandles i utvalgets første møte i 2023.

1.2. PROBLEMSTILLINGER

Basert på kontrollutvalgets bestilling ble to problemstillinger svart ut i prosjektet:

- Problemstilling 1:** Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?
- Problemstilling 2:** Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

1.3. KRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 15 skal revisor etablere kriterier for det enkelte revisjonsprosjektet. Kriterier er de krav, normer og/ eller standarder som utøvelsen av eierskapet skal vurderes opp mot.

For å svare på problemstilling 1 har vi undersøkt om:

1. Rauma kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter
2. Rauma kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres
3. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.
4. Rauma kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring.
5. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne.
6. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at

representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne.

7. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet.
8. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Rauma kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.

For ytterligere informasjon om kriteriene viser vi til kapittel 3.1.

For å svare på problemstilling 2 har vi undersøke om:

1. Eierkommunene har eierskapsmeldinger
2. Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)
3. Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)
4. Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)
5. Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)
6. Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (årshjul, saksdokumenter, protokoll)

For ytterligere informasjon om kriteriene viser vi til kapittel 4.1.

1.4. AVGRENSING

Eierskapskontroll er bestilt av alle kontrollutvalgene i de fem kommunene som eier RIR IKS; Aukra kommune, Gjemnes kommune, Hustadvika kommune, Molde kommune og Rauma kommune.

Kontrollutvalgene i de fem kommunene hadde ved bestilling av eierskapskontroll ønske om å undersøke de samme to problemstillingene. Prosjektplan ble utarbeidet for den enkelte kommune og ble i september og oktober behandlet av kontrollutvalgene. Kriteriene er innrettet mot sentrale kriterier i den enkelte kommunes eierskapsmelding, og vil gjennom dette kunne variere noe.

Kommunestyret i Rauma kommune har vedtatt en rekke prinsipper for eierstyring i forbindelse med behandling av eierskapsmelding 2021. Et utvalg av disse prinsippene er lagt inn som kriterier. Gjennom dette er det avgrenset mot de prinsippene som ikke er valgt.

1.5. METODE

Vi har kombinere flere metoder for å innhente informasjon i dette prosjektet. Vi har innhentet informasjon fra flere kilder for å se hvordan praksisen i kommunen er. Ved å kombinere ulike metoder og innhente informasjon fra ulike kilder styrker vi undersøkelsens troverdighet og reduserer risikoen for at vi tar feil. Vi har innhentet data i tilstrekkelig omfang for å svare på problemstillingen.

Metoder som er brukt i prosjektet:

- Intervju
- Dokumentanalyse
- Verifikasjon

Intervju

En viktig kilde til informasjon har vært intervju av kommunens eierrepresentanter i RIR IKS og serviceleder med ansvar for arkiv og dokumenthåndtering.

Administrasjonen i kommunen har ingen lovfestet rolle i eierstyringen, med unntak av kommunedirektørens ansvar for at saker er forsvarlig utredet og å følge opp politiske vedtak. Eierstyring utover dette er en oppgave for de folkevalgte, der administrasjonens rolle kun er å styrke de folkevalgtes rolle.

Funksjoner og ansatte som ble intervjuet:

- To eierrepresentanter i representantskapet i RIR IKS
- En vararepresentant i representantskapet i RIR IKS
- Serviceleder, service og dokumentsenter

Eierrepresentanter

Ifølge selskapsavtalen skal hver eierkommune ha minst en eierrepresentant i representantskapet, beregnet etter innbyggertallet i eierkommunen. Rauma kommune har to eierrepresentanter i representantskapet.

Rauma kommune hadde to eierrepresentanter A og B fra 2020, når de inngikk eierskap i RIR IKS. Eierrepresentant A var forhindret fra å møte fra andre halvdel av 2021 og hele 2022.

Eierrepresentant B gikk ut i permisjon i andre halvdel av 2021 og 2022.

Vararepresentant for eierrepresentant B møtte alene i møter i andre halvdel av 2021 og hele 2022.

Ny eierrepresentant istedenfor eierrepresentant B ble valgt i des. 2022 og starter fra 2023.

Dokumentanalyse

Eierskapsmeldingen er et overordnet politisk styringsdokument for virksomhet som er skilt fra kommunen og lagt til et annet rettssubjekt.

Vi har innhentet og analysert følgende dokumenter:

- Eierskapsmelding for Rauma kommune 2021
- Innkalling, saksdokumenter og protokoller fra møter i representantskapet i RIR IKS 2020, 2021 og 2022
- Protokoller fra kommunestyremøter i 2020, 2021 og 2022
- Dokumenter fra eiermøter i RIR IKS i 2022
- Dokumenter fra styremøter i RIR IKS i 2020, 2021 og 2022
- Selskapsavtale for RIR IKS, 2020

1.6. KORT OM IKS

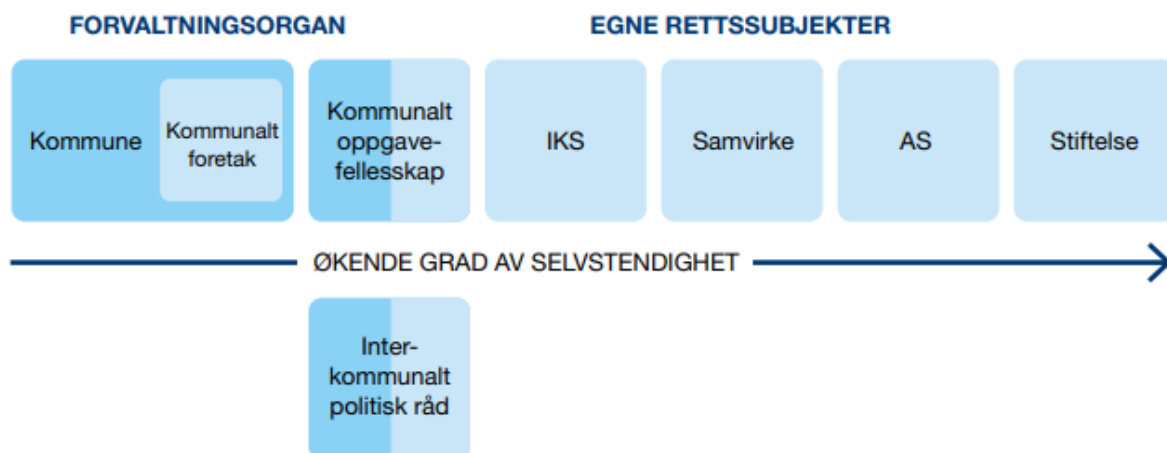
Et interkommunalt selskap (IKS) etter lov om interkommunale selskaper kan bare eies av kommuner, fylkeskommuner eller andre interkommunale selskaper. Eierne har samlet sett et ubegrenset ansvar for selskapets forpliktelser. Det er lov om interkommunale selskaper (IKS-loven) av 29. januar 1999 nr. 6 som regulerer denne organisasjonsformen.

Deltakerkommunene eller fylkene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Selve forvaltningen av selskapet ligger imidlertid hos styret og daglig leder. Med «forvaltningen av selskapet» menes at styret skal lede selskapets virksomhet i vid forstand, herunder at styret har ansvaret for at de verdier deltakerne har lagt i selskapet anvendes i samsvaret med formålet.

Selskapets eierorgan og øverste myndighet er representantskapet, og eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale. Hver enkelt deltakerkommune eller fylkeskommune skal ha minst en representant i representantskapet. Det enkelte kommunestyre eller fylkesting har instruksjonsrett overfor sine medlemmer i representantskapet.

Representantskapet velger også styret. Styret skal ha minst tre medlemmer, og omfattes av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon. Daglig leder eller medlemmer av representantskapet kan ikke være medlem av styret. Representantskapet som eierorgan utøver kontroll over styret på flere måter:

- bestemmer sammensetningen på styret
- kan instruere styret og omgjøre beslutninger
- kan gjennom selskapsavtalen fastslå at nærmere angitte saker må godkjennes i representantskapet

Figur: Grad av selvstendighet basert på selskapsformer

Kilde: KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

1.7. KORT OM RIR IKS

Romsdalshalvøya interkommunale renovasjonsselskap (RIR) har ansvaret for husholdningsrenovasjon i eierkommunene Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde og Rauma. Selskapet dekker et område med drøyt 58 000 innbyggere.

Hovedkontoret ligger i Årødalen i Molde, hvor selskapet har eget deponi og avfallsmottak. Selskapet har i dag 30 ansatte.

RIR har to heleide datterselskap: RIR Næring AS som leverer avfallstjenester til næringslivet, og RIR Transport AS, som utfører innsamling av avfall på oppdrag fra morselskapet.

RIR er sertifisert etter standardene ISO 14001 og ISO 9001. (www.rir.no, om RIR)

Selskapet har en betydelig virksomhet og som krever kommunalt styringsengasjement. Rauma kommune eier 12,7 % av selskapet, de øvrige eierkommunene er Molde (54,3 %), Hustadvika (22,5 %), Aukra (6 %) og Gjemnes (4,5 %).

Representantskapet er det høyeste organet i RIR IKS. Representantskapet har 12 medlemmer. Representantskapets medlemmer skal ha personlig varamedlem. Representantskapet velger styremedlemmer og varamedlemmer, etter innstilling fra en valgkomite som har mottatt innspill fra eierkommunene.

I henhold til selskapsavtalen for RIR IKS består styret av ti medlemmer inkludert en representant valgt av og blant de ansatte (Kilde: www.rir.no og årsmelding og regnskap for RIR IKS 2021).

1.8 FAKTASJEKKE OG HØRING

Utkast til rapport ble 7.2.2023 sendt til faktasjekk og høring til Rauma kommune sine medlemmer i representantskapet i RIR IKS og serviceleder. Utkastet ble også sendt til RIR IKS v/ styreleder og daglig leder. Disse ble invitert til å gi sine uttalelser til rapporten innen 13.2.2023.

Kopi av høringsrapporten ble sendt til orientering til kommunedirektør i Rauma kommune.

2. EIERSKAPSMELDING

Kommuneloven har i § 26-1 bestemmelse om at kommuner minst en gang i valgperioden skal utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret selv. Det er satt krav til hva eierskapsmeldingen skal inneholde:

- Kommunen sine prinsipper for eierstyring.
- Oversikt over selskap, kommunale foretak og andre virksomheter som kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesse i.
- Kommunen sitt formål med sine eierinteresser.

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine eierrepresentanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid.

2.1. EIERSKAPSMELDING FOR RAUMA KOMMUNE 2021

Rauma kommune vedtok eierskapsmelding i møte 30.9.2021 i sak 73/2021. Vedtaket var som følger:

1. Rauma kommune vedtar eierskapsmelding for 2021
2. Rauma kommune vedtar prinsipp for eierstyring slik disse går fram av vedlagte dokument «Eierskapsmelding 2021».
3. Eierskapsmeldingen rulleres ved større endringer, minst hvert 4. år.
4. Det skal tilbys styreopplæring for kommunestyremedlemmer.
5. Rauma kommune skal følge anbefalinga fra KS om at den som påtar seg styreverv for kommunale selskaper skal registrere vervene på www.styrevervregisteret.no. Kommunen skal også registrere vervene for allment innsyn.
6. Det utarbeides et vedlegg til eierskapsmeldingen der det fremgår hvem som er kommunens representanter i styrer og representantskap. Denne listen må samsvare med tabellen på side 15 i meldingen.
7. Det må etableres god dialog mellom representantskapsmedlemmer og ordfører/ politisk miljø i kommunen, for å sikre representantenes treffsikkerhet i forhold til kommunens interesser i selskapene. God informasjon fra representantene tilbake til kommunen må vektlegges.
8. Ved neste rullering av eierskapsmeldingen må det tydeliggjøres hvorfor Rauma kommune har eierskap i de ulike foretakene/ selskapene. Kommunestyret ber om at kommunedirektøren legger til rette for at dette, og sørger for at de nødvendige, politiske prosessene blir igangsatt i tide.

Eierskapsmeldingen er inndelt i tre deler:

Del I – Prinsipper for eierstyring

Del II – Oversikt over selskaper

Del III – Overordnede styringsprinsipper

I kapittel 10.1 (del III) gis en oppsummering og anbefalinger der det opplyses at Rauma kommune vedtar følgende prinsipper for kommunens eierstyring:

1. Rauma kommune er en ansvarlig eier og ved etablering av nye selskaper skal valg av selskapsform vurderes grundig.
2. Rauma kommune utøver myndigheten og fremmer interessene overfor selskapene gjennom selskapenes eierorganer.
3. Rauma kommunes eierrepresentanter skal ivareta kommunens interesser, men møter som hovedregel ikke med bundet mandat. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.
4. Valg av styre skal skje etter innstilling fra valgkomite. Det må være en bevisst holdning til habilitetsreglene.

5. Rauma kommune er pådriver for at styrerepresentantene har relevant kompetanse, kapasitet og faglig bredde ut fra selskapets egenart og formålet med eierskapet, og at alle styreverv blir registrert i KS sitt styrevervregister.
6. Rauma kommune praktiserer åpenhet rundt eierskapene og skal være pådriver for at selskapene praktiserer prinsippet om meroffentlighet.
7. Rauma kommune er pådriver for at selskapene legger FNs bærekrafts mål til grunn for egen drift og utvikling.
8. Rauma kommune er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Rauma kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.
9. Rauma kommune er pådriver for at investeringer og fondsavsetninger i selskapet er tilpasset formålet med eierskapet og selskapets kortsiktige og langsiktige behov.
10. Alle selskaper hvor Rauma kommune har eierinteresser skal ha god internkontroll og risikostyring i forhold til selskapets karakter.
11. Eiermeldingen rulleres minst en gang per valgperiode

3. RAUMA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Problemstilling 1: Utøver kommunen eierskapet i RIR IKS i tråd med kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring?

3.1. KRITERIER

For å svare på problemstillingen har vi undersøkt om:

1. Rauma kommune sikrer at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter
2. Rauma kommune sikrer at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres
3. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.
4. Rauma kommune sikrer at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring.
5. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne.
6. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne.
7. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet.
8. Rauma kommune sikrer at kommunens representanter i representantskapet er pådriver for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for

Rauma kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.

Gjennom de valgte kriteriene har vi undersøkt om:

- kommunestyret som eier gir signaler til eierrepresentantene før representantskapsmøtene
- eierrepresentantene gir tilbakemeldinger til eier etter representantskapsmøtene

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 10.02.1967 om behandlingssåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)
- Rauma kommune, Eierskapsmelding 2021
- KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020
- RIR IKS, Selskapsavtale 2020

3.2. FAKTAGRUNNLAG

DOKUMENTASJON OG ARKIVERING – INFORMASJON OM RIR IKS

- **Rauma kommune skal sikre at kommunes arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter**

Selskapsavtalen har i § 5 bestemmelser om representantskapet. Femte ledd gir føringer for innkalling, gjennomføring av møter. Det bestemmes at:

«Innkalling til møte skal skje med minst 4 ukers varsel og innkallingen skal inneholde saksliste og eventuelt saksmateriale. De enkelte deltakerkommuner ved rådmannen skal varsles tilsvarende. Det skal føres møteprotokoll. Protokollen underskrives av lederen og 2 av de øvrige medlemmene som velges ved møtets begynnelse.»

Leder av representantskapet om rutiner for møter

Innkalling til møtene i representantskapet skrives av administrasjonssjef i RIR IKS og lagres digitalt og i egen protokollperm. Dokumentene blir også lagt ut på RIR IKS sin hjemmeside og blir sendt videre til eierkommunene for dokumenthåndtering.

Leder for representantskapet er med på å lage innkallingene og samarbeider med administrasjonssjef før de sendes ut. Innkallingene sendes ut i god tid og som oftest fire uker før, slik at medlemmene blir lovlig innkalt. Informasjon blir også sendt til kontrollutvalget i den enkelte eierkommune. Styret vedtar i desember hvert år en møteplan for det neste året. (Styremøter / strategimøter / eiermøter / representantskapsmøter.) Slik blir det færre møtekollisjoner. Møteplanen sendes ut sammen med møteprotokollen fra siste styremøte. Møteplanen sendes også ut til representantskapets e-post liste. (Ordførere, kommunedirektører og arkiv). Representantskapet har to møter i året, hvor det vedtas henholdsvis årsregnskap og budsjett.

I protokollene blir det nedskrevet hvem som møter, forfall og vara. De to ordførerne som ikke er eierrepresentanter, deltar gjerne i møtene. De har talerett, som de benytter seg av.

Innkalling og sakspapirer som er sendt ut i forbindelse med representantskapsmøter

Vi etterspurte og fikk tilsendt e-posten med innkalling og sakspapirer som er sendt ut i forbindelse med representantskapsmøter fra 2020. Informasjon om møtedato, når innkalling er sendt og hvem som er mottaker er lagt inn i tabellen under.

Møtedato	Innkalling sendt	Antall dager	Mottakere og eventuelle merknader
07.10.2022	26.08.2022	42 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi: varamedlemmer i rep. skap. og styret Info i e-post: Her kommer innkalling til rep. skapsmøte 7. oktober kl 11. Resten av sakene blir ettersendt.
29.04.2022	31.03.2022	29 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal Kopi: varamedlemmer i rep. skap. og styret
08.10.2021	01.10.2021	7 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., varamedlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi: styret Info i e-post: Ny innkalling med saksdokumenter
	08.09.2021	30 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., varamedlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi til: styret Info i e-post: Saksliste og informasjon om at sakene blir snart ettersendt
30.04.2021	26.03.2021	21 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap. og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal. Kopi til: varamedlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma, styret og revisor
16.10.2020	18.09.2020	28 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., varamedlemmer i rep. skap., ordfører i Molde og Rauma, styret og Kontrollutvalgssekretariatet for Romsdal
24.04.2020	17.04.2020	7 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap., varamedlemmer i rep. skap. og ordfører i Molde og Rauma Info i e-post: - Beklager at dette har tatt litt tid denne gangen.
28.02.2020	07.02.2020	21 dager	Sendt til medlemmer i rep. skap. og ordfører i Molde

Oversikten viser at innkallelser med saksliste og saksdokumenter til møter i representantskapsmøtene i hovedsak sendes ut i god tid før møtene. I tre tilfeller ble innkallelse sendt senere enn fire uker. Innkallinger, sakslister og saksdokumenter sendes alltid ut til eierrepresentantene. Dokumentene sendes også ordførerne i de to kommunene der ordfører ikke er eierrepresentant.

Rauma kommune har på sin hjemmeside en oversikt over årsrapporter for kommunalt eide/ deleide selskap (www.rauma.kommune.no/om-kommunen/planer-styringsdokument-og-rapporter/arsrapporter-kommunalt-eide-deleide-selskap/). For RIR IKS er det lenke til RIR IKS sin hjemmeside med årsrapporter fra 2008 til og med 2021.

Øvrige eierrepresentanter om rutiner for møter

Eierrepresentant og vararepresentant opplyste at de får innkallelser, saksdokumenter og protokoller på e-post i god tid før møtene. De er kjent med at dette også ligger på hjemmesiden til RIR IKS. De er kjent med at hvem som møtte og forfall blir nedskrevet i protokollen. Åpenhet i forhold til innkallelser, saksdokumenter og protokoller er ikke noe som er blitt diskutert i representantskapet.

Eierrepresentant og vararepresentant kjenner ikke til om innkallelser, saksdokumenter og protokoller blir arkivert i kommunen og om dette blir lagt ut på Rauma kommune sin hjemmeside.

Arkiv Rauma kommune

Serviceleder ved dokumentsenteret i Rauma kommune opplyser at de har rutine på å legge ut i postliste all post de får. De har enkelte ganger fått tilsendt protokoller fra RIR IKS etter møtene i representantskapet, men ikke alltid. De har ikke kapasitet til å etterspørre slike dokumenter som ikke kommer.

De har ikke pleid å motta innkallelser med sakliste og saksdokumenter før møtene.

Dokumenter som er unntatt offentlighet er registrert på postlisten, men det må bes om innsyn for å lese dokumentene. Arkivleder har enda ikke mottatt post fra RIR IKS som skulle unntas offentlighet.

Arkivleder opplyser at de er også politisk sekretariat, så det er de som også har ansvar for å legge ut saker til kommunestyremøter, formannskapsmøter eller andre utvalg. De har ikke noen avtale om at protokoller fra representantskapsmøter i RIR IKS skal legges ut som referatsak eller orienteringssak til kommunestyret eller til formannskapet.

I protokollene fra representantskapsmøtene i RIR IKS pleier det å være beskrevet hvilke eierrepresentanter som har deltatt i møtet og forfall.

Kommunen får ikke tilsendt innkallelser, saksdokument og protokoller fra styremøter i RIR IKS. De har ikke noen avtale eller rutine for å etterspørre dette fra RIR IKS.

Postlisten til Rauma kommune

Vi gikk gjennom kommunens postliste 16.1.2023, og fant at det var lagt ut tre protokoller fra møter i representantskapet i RIR IKS i løpet av årene 2020, 2021 og 2022. For å se protokoll fra møtet 16.10.2020 må publikum be om innsyn.

Det var ingen innkallelser eller saksdokumenter til møtene i representantskapet i RIR IKS, som hadde vært lagt ut i forkant av møtene i 2020, 2021 og 2022.

Vi fant at protokoll fra representantskapets møte 7.10.2022, var blitt tatt opp i kommunestyremøte 15.12.2022 som referatsak.

Nedenfor viser tabell med oversikt over saker fra RIR IKS i kommunens postliste og hvor ofte disse sakene har vært referatsak i kommunestyret i 2020, 2021 og 2022.

Representantskaps-møter	Protokoll lagt i postliste i Rauma	Hvem møtte og forfall i protokoll	Representantskap-møter i RIR IKS som referatsak i kommunestyre
07.10.2022	29.11.2022	Ja	Ja i møte 15.12.2022 i Referatsak 63/22
29.04.2022			
08.10.2021			
30.04.2021	19.05.2021	Ja	
16.10.2020	08.10.2020	Må be om innsyn	
24.04.2020			
28.02.2020			

DOKUMENTASJON OG ARKIVERING – HVEM SOM REPRESENTERER KOMMUNEN

- **Rauma kommune skal sikre at informasjon over hvem som møter som representanter for kommunen i representantskapsmøter dokumenteres og arkiveres**

Vår gjennomgang av alle tilsendte protokoller fra representantskapsmøtene i 2020, 2021 og 2022, viser hvem som møtte og forfall er beskrevet i alle protokollene fra RIR IKS.

Serviceleder opplyste at de har ikke noen intern avtale om at de skal dokumentere og arkivere informasjon om hvilke eierrepresentanter som deltok i møte, for Rauma kommune.

KUNNSKAP OM OG ETTERLEVELSE AV PRINSIPPER FOR EIERSTYRING

- **Rauma kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger kommunens prinsipper for eierstyring. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.**

Informasjon er innhentet fra eierrepresentant A og vararepresentant for eierrepresentant B, siden de har vært på flest møter i representantskapet.

Vi har innhentet noe informasjon fra nyvalgt eierrepresentant B.

Eierrepresentant er kjent med kommunens eierskapsmelding. Han har lest gjennom den og slår opp i den ved behov.

Vararepresentant har ikke fått noe informasjon om eierskapsmeldingen da hun tiltrådte i denne rollen, og er ikke kjent med innholdet i denne.

Eierrepresentant og vararepresentant vi var i kontakt med opplever ikke at kommunestyret har forventninger om at prinsippene for eierstyring skal følges når de representerer kommunen i representantskapet.

Eierrepresentant har opplevd en gang at det ble gitt signaler fra kommunestyret. Det var i forbindelse med en sak om innføring av renovasjonsgebyr for hytteeiere i kommunen. Da samarbeidet han med ordfører i denne saken. Det opplevdes som nyttig i forhold til hans rolle. Han støttet kommunestyret sin holdning i saken. Når noe er vedtatt av kommunestyret så forholder han

seg til det. Uansett om det blir støy fra innbyggerne. Det ble mange misfornøyde hytteeiere, men dette har roet seg i dag. Eierrepresentant opplyste at det hadde vært en styrke for eierrollen om eierrepresentantene oftere kunne hatt møte med ordfører i forkant av representantskapsmøtene. Eierrepresentant tror det også hadde vært en fordel med mer samarbeid mellom eierrepresentantene og varamedlemmene, for å oppnå felles forståelse om kommunens interesser.

Vararepresentant har opplevd at det ble gitt signaler fra kommunestyret ved et tilfelle. Det gjaldt votering over renovasjonsgebyr oktober 2022. Da fikk hun signaler fra ordfører før representantskapsmøte.

Eierrepresentant og vararepresentant kjenner ikke til om saker som skal opp i representantskapsmøter, blir lagt til orientering eller referatsak i Rauma kommunestyre. Det er ikke etablert en rutine på at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret etter representantskapsmøter.

Leder av representantskapet opplyste at det ble avholdt to eiermøter i 2022. Disse møtene opplevdes som gode møter. Der fikk de anledning til å drøfte saker uformelt med andre eierrepresentanter, kommundirektører, ordførere, styremedlemmer, daglig leder og ansatte i RIR IKS. På eiermøtene fikk ordfører og kommundirektør delta i samtaler om for eksempel renovasjonsgebyret. Det gjør det lettere å få på plass felles forståelse blant eierkommunene, når saker drøftes sammen. Det gir mer innblikk i de ulike holdningene i eierkommunene. I eiermøtene har daglig leder i RIR IKS hatt presentasjoner om arbeidet i selskapet.

Vararepresentant var med på eiermøtene og opplyste at mange av de sakene som ble drøftet der var kjent for henne fra før, men det var nyttig å høre flere sine meninger. Eierrepresentant har ikke hatt anledning til å delta på de to eiermøtene som ble avholdt for første gang i 2022.

SIKRE GOD INTERNKONTROLL OG RISIKOSTYRING I RIR IKS

➤ Rauma kommune skal sikre at RIR IKS har god internkontroll og risikostyring

Eierrepresentant og vararepresentant har ikke gjort noe aktivt for at det skal arbeides mer med internkontroll og risikostyring i RIR IKS. Det har ikke vært nødvendig siden de har fått inntrykk av at dette er på plass i RIR IKS.

ÅPNE STYREMØTER I RIR IKS

➤ Rauma kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at styremøtene i RIR IKS er åpne

Ifølge eierrepresentant og vararepresentant har ikke dette vært noe tema. De er kjent med at innkallelser til styremøtene ligger offentlig ute på RIR IKS sin hjemmeside og antar at møtene er åpne. De kjenner ikke til om innkallelsene er tilgjengelig informasjon på Rauma kommune sin hjemmeside.

Leder av representantskapet opplyser at styremøtene skal være åpne, og at det er noe som er vedtatt. Alle kan være med på møtene under forutsetning av at det ikke er sensitive opplysninger i saker som skal drøftes og behandles. Leder av representantskapet møter opp i alle styremøtene. Han

observerer og får med seg nyttig informasjon. Han har talerett, men ikke stemmerett. Han skal ikke være med å påvirke i styremøtene.

Forvaltningsrevisor var med i styremøte 4.11.2022 og informerte om vårt arbeid med eierskapskontroll. Videre observerte vi drøftelser i møtet og snakket med medlemmer. Leder for representantskapet var til stede.

ÅPNE REPRESENTANTSKAPSMØTER I RIR IKS

- **Rauma kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at representantskapsmøtene i RIR IKS er åpne.**

Ifølge eierrepresentant og vararepresentant har ikke dette vært noe tema. De er kjent med at innkallelser til representantskapsmøter ligger offentlig ute på RIR IKS sin hjemmeside og antar at møtene er åpne. De kjenner ikke til om innkallelser til representantskapsmøtene er tilgjengelig informasjon på Rauma kommune sin hjemmeside.

MEROFFENTLIGHET

Meroffentlighet eller merinnsyn er en betegnelse på innsynsrett i dokumenter som i utgangspunktet faller inn under en av unntaksreglene i offentleglova. I offentleglova § 11 er det fastsatt at forvaltningsorganet alltid skal vurdere om et dokument likevel skal gjøres kjent helt eller delvis, selv om det etter bestemmelser i loven kan unntas fra offentlighet, og at det «bør gis innsyn dersom omsynet til offentlig innsyn veg tyngre enn behovet for unntak (snl.no).

- **Rauma kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet arbeider for at RIR IKS praktiserer prinsippet om meroffentlighet**

Ifølge eierrepresentant og vararepresentant har de ikke opplevd situasjoner i møter i representantskapet hvor det er blitt tatt opp saker hvor det har vært diskutert om det burde unntas offentlighet.

ANSVARLIG ARBEIDSGIVERPOLITIKK

- **Rauma kommune skal sikre at kommunens representanter i representantskapet er pådrivere for at selskapene fører en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk i tråd med etiske retningslinjer for Rauma kommune, og at lønns- og kostnadsnivået i selskapene er i samsvar med praksis og utvikling i egen kommune.**

Eierrepresentant har inntrykk av at dette blir ivaretatt i RIR IKS, også av organisasjonene KS og LO.

IVARETA KOMMUNENS INTERESSER

Ifølge Rauma kommunes Eierskapsmelding 2021 prinsipp nr. 3 skal kommunens eierrepresentanter ivareta kommunens interesser, men møter som hovedregel ikke med bundet mandat. Prinsipielle spørsmål og kommunens standpunkt i sentrale saker forankres i folkevalgte organer.

Vi innhentet informasjon om hvilke samarbeidsrutiner som er etablert mellom kommunen og de som skal ivareta kommunens interesser i representantskapet.

➤ **Gir kommunestyret, som eier, signaler til eierrepresentantene før representantskapsmøtene?**

Både eierrepresentant og varerepresentant har opplevd å få signaler fra kommunestyret før avgjørelse i sentrale saker i representantskapsmøter. Eierrepresentant samarbeidet med ordfører i saken om innførelse av gebyr for hytteeiere i Rauma kommune i 2021. Det opplevdes som nyttig i forhold til hans rolle. Han støttet kommunestyret sin holdning i saken.

Varerepresentant opplevde å få signaler via ordfører i sentral sak som omhandlet votering over renovasjonsgebyr oktober 2022.

Varerepresentant savner generelt mer samarbeid med eierrepresentant i saker, siden hun har møtt alene på møtene de siste to årene. Eierrepresentant ser at det hadde vært en fordel med samarbeid i forhold til å enes om kommunens syn i saker.

➤ **Gir eierrepresentantene tilbakemeldinger til eier etter representantskapsmøtene?**

Eierrepresentant og varerepresentant opplyste at de kjenner ikke til at det er etablert rutine på at de skal gi tilbakemelding til eier etter representantskapsmøtene. De er heller ikke kjent med om ordfører har rutine for dette, men eierrepresentant observerte at ordfører gav tilbakemelding til kommunestyret etter det siste eierskapsmøtet i høst. Varerepresentant er ikke medlem av kommunestyret og det er ukjent for henne om ordfører gir tilbakemeldinger, siden hun ikke har vært i kommunestyremøter.

3.3. VURDERING

Vår undersøkelse viser at Rauma kommune ikke sikrer at kommunens arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS. Vår vurdering er at kriteriet ikke er oppfylt.

Vår gjennomgang av protokollene viser at RIR IKS har beskrevet hvem som møtte som eierrepresentanter og forfall i alle protokollene fra møter i 2020, 2021 og 2022. Dokumentavdeling har ingen intern avtale om at de skal dokumentere og arkivere denne informasjonen.

Rauma kommune sikrer delvis at kommunens representanter i representantskapet kjenner til og følger opp kommunens prinsipper for eierstyring. Vår vurdering er at kommunen har forbedringspotensialet angående veiledning om og opplæring i rollen som eierrepresentant.

Vår undersøkelse viser at det er etablert en rutine på at kommunestyret gir signaler til eierrepresentantene i sentrale saker, før representantskapsmøtene. Vår vurdering er at dette kriteriet er oppfylt.

ANBEFALING

- Rauma kommune bør sikre at kommunens arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter i RIR IKS.

- Rauma kommune bør sikre at de som representerer kommunen i representantskapet har nødvendig kunnskap om rollen som eierrepresentant.

4. EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESSKAP BLANT EIERNE

Problemstilling 2: Hvordan ivaretar eierne i fellesskap sin eierstyring?

4.1. KRITERIER

For å svare på problemstillingen undersøkte vi om:

1. Eierkommunene har eierskapsmeldinger
2. Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)
3. Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)
4. Eierkommunene har etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS (årshjul)
5. Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)
6. Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (årshjul, saksdokumenter, protokoll)

Revisjonskriteriene er utledet fra følgende kilder:

- Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Lov av 29.01.1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)
- Rauma kommune, Eierskapsmelding, 2021
- KS, Anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

4.2. FAKTAGRUNNLAG

EIERKOMMUNENE HAR EIERSKAPSMELDINGER

➤ **Eierkommunene skal ha eierskapsmeldinger**

Eierskapsmelding er et viktig styringsverktøy for kommunestyret, for kommunen sine representanter i selskapene og for kontrollutvalget sitt arbeid. Kommuneloven har bestemmelser om utarbeidelse og krav til innhold.

De enkelte eierkommunene i RIR IKS har eierskapsmelding som er vedtatt av kommunestyret. (Aukra kommune 7.4.2022, Hustadvika kommune 23.9.2021, Gjemnes kommune 28.4.2015, Molde kommune 23.9.2021 og Rauma kommune 30.9.2021).

EIERKOMMUNENE HAR DEFINERTE MÅL FOR RIR IKS

➤ **Eierkommunene har definerte mål for RIR IKS (selskapsavtale)**

RIR IKS er et selskap i henhold til lov om interkommunale selskaper (IKS-loven), LOV-1999-01-29-6. I § 4 er det bestemmelser om selskapsavtale. Første ledd sier:

«For interkommunalt selskap skal det opprettes en skriftlig selskapsavtale. For de enkelte deltakere skal kommunestyret eller fylkestinget selv vedta avtalen. For deltaker som er interkommunalt selskap, vedtas selskapsavtalen av representantskapet. Vedtaket krever tilslutning fra samtlige medlemmer av representantskapet med mindre annet er fastsatt i selskapsavtalen for det deltakende selskap».

IKS-loven har i § 4, 3. ledd bestemmelser om minimumskrav til innhold i en selskapsavtale.

Selskapsavtalen skal i det minste angi følgende:

1. selskapets foretaksnavn;
2. angivelse av deltakerne;
3. selskapets formål;
4. den kommune der selskapet har sitt hovedkontor;
5. antall styremedlemmer;
6. deltakernes innskuddsplikt og plikt til å foreta andre ytelser overfor selskapet;
7. den enkelte deltakers eierandel i selskapet og den enkelte deltakers ansvarsandel i selskapet dersom denne avviker fra eierandelen;
8. antall medlemmer av representantskapet og hvor mange medlemmer den enkelte deltaker oppnevner;
9. annet som etter lov skal fastsettes i selskapsavtalen.

Gjeldende selskapsavtale ble vedtatt av kommunestyrene i eierkommunene i 2019 (Aukra kommune 19.11.2019, Hustadvika kommune 14.11.2019, Gjemnes kommune 19.11.2019, Molde kommune 19.12.2019 og Rauma kommune 20.6.2019).

Gjeldende selskapsavtale har bestemmelser i tråd med kravene i IKS-loven.

- § 1. Firma og forretningsadresse.
- § 2. Formål.
- § 3. Innskuddsplikt og eierandeler.
- § 4. Lån og eiernes ansvar.
- § 5. Representantskapet.
- § 6. Styret
- § 7. Daglig leder
- § 8. Delegasjon av myndighet til selskapet.
- § 9. Utvidelser og endringer i selskapsavtalen.
- § 10. Uttreden og oppløsning.
- § 11. Lov om IKS.
- § 12. Ikrafttreden.

Formålet med selskapet er gitt i § 2:

«Selskapet skal, på vegne av medlemskommunene og i henhold til delegasjon, utøve den forvaltningsmyndighet og de oppgaver som medlemskommunene har etter Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) – med mindre det er unntatt i kommunale vedtak, innenfor områdene innsamling, transport og behandling av avfall / slam og alle oppgaver tilknyttet dette.

Selskapet kan delta i og/eller etablere andre selskap til utøvelse av virksomhet innen denne formålsparagrafen.

Selskapet er tildelt enerett til innsamling av kommunalt avfall og tømming av slamtanker og har ikke erverv som formål.

Selskapet har kompetanse og mulighet til å utføre andre forvaltningsoppgaver som krever kjennskap til forhold til abonnenter, forsøpling og kontroll også for andre kommuner enn medlemskommunene.

Selskapet skal arbeide for en miljøriktig håndtering av avfallet i egenregi eller i samarbeid med andre.

Selskapet skal være et konsultativt organ for eierne i forurensningsspørsmål og bidra til løsning av slike.»

Strategidokument

Styret i RIR IKS vedtok i møte 10.12.2021 strategidokument 10.12.21 – 31.12.24. Det opplyses at dokumentet skal være retningsgivende for ledelsen og styret i RIR IKS. Det gir uttrykk for selskapets veivalg, strategiske mål og prinsipielle standpunkt. Dokumentet har ikke vært behandlet av representantskapet.

EIERKOMMUNENE HAR BESTEMMELSER FOR SAMMENSETNING AV STYRET

➤ Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS (valgkomite)

Eierkommunene har i selskapsavtalen bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS. Der er det også bestemt at de skal ha en valgkomite.

Selskapsavtalen for RIR IKS (2020) har i § 6 bestemmelser om styret, herunder valg av styret.

1. Styret består av 10 medlemmer med personlige varamedlemmer, hvorav 4 fra Molde kommune, 2 fra Hustadvika kommune, en fra hver av de øvrige kommunene og en som velges av og blant de ansatte. Kommunene foreslår til valg det doble antall, like mange av hvert kjønn.

§ 5 i selskapsavtalen har bestemmelser om representantskapet. I punkt 6 er det bestemmelser valg og valgkomite. Hvert 4. år velges:

- Styremedlemmer med varamedlemmer etter forslag fra eierkommunene for 4 år. Valgkomitéen innstiller etter vurdering av innkomne forslag i henhold til gjeldende lover og ønske om aktuell kompetanse.
- Valgkomité på 3 medlemmer og dets leder og nestleder for 4 år.

Representantskapet valgte i møte 28.2.2020 i sak 03/2020 en valgkomite bestående av tre personer. Valgkomiteen fremmet i møte 24.4.2020 i sak 09/2020 forslag til valg av styre for perioden 2020-2024. Representantskapet i RIR IKS valgte styre for perioden 2020-2024. I saksopplysningene opplyses det at valgkomiteen har arbeidet med forslagene på kandidater til styret som har kommet inn fra kommunene med henblikk på å ivareta følgende momenter:

- * Kommune (ihht selskapsavtalen)
- * Kontinuitet / erfaring / egnethet
- * Partitilhørighet (2 fra hvert av de store partiene - AP / H / SP. En fra hvert av de andre partiene)
- * Kjønn

De fleste av eierrepresentantene fra eierkommunene, kjente ikke til at eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret i RIR IKS. Noen var usikre på om de har valgkomite.

EIERKOMMUNENE HAR ETABLERT RUTINER FOR OPPFØLGING AV RIR IKS

➤ Har eierkommunene etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS? (årshjul)

Eierkommunene har gjennom representantskapet etablert rutiner for oppfølging av RIR IKS. Leder av representantskapet og RIR IKS planlegger sammen årshjul med oversikt over fremtidige møter i styret og representantskapet. Eierrepresentantene innkalles i møtekalender til to møter i året.

Eierrepresentant og vararepresentant i Rauma kommune opplyste at de får tilsendt årsplan over kommende møtedatoer. Det er etablert en rutine på to møter i året. Et møte i april for godkjenning av årsregnskap/ årsmelding og et møte på høsten i oktober for godkjenning av budsjett.

RIR IKS har i 2022 avholdt to eiermøter. Disse ble avholdt 18.3. og 26.9.2022. Revisjonen har mottatt innkalling til møtene og presentasjonene som ble vist i møtene.

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god kunnskap om og dialog med selskapet (anbefaling 6). Selskapet har fra 2022 startet med eiermøter. Eiermøter er uforpliktende for selskapet sine organ. Eierne kan for eksempel diskutere strategier for selskapet uten at noen forplikter seg. KS anbefaler at det gjennomføres jevnlig eiermøter (anbefaling 6).

Deltakere som inviteres til møtene er ordførerne, en folkevalgt som den enkelte kommune selv bestemmer, kommunedirektørene, representantskapet, styret og ledergruppa i RIR IKS.

Det opplyses at det er gode erfaringer fra eiermøtene.

EIERKOMMUNENE HAR ETABLERT RUTINER FOR RAPPORTERING

➤ Eierkommunene har etablert rutiner for rapportering (årsmelding m.m.)

Eierkommunene har vedtatt bestemmelse i selskapsavtalen om at styret i RIR IKS skal rapportere på årsmelding og budsjett til representantskapet i de to årlige møtene. Vår gjennomgang av innkallinger, saksdokumenter og protokoller for 2020, 2021 og 2022, viser at dette er blitt gjort.

EIERKOMMUNENE UTØVER EIERSKAPET GJENNOM REPRESENTANTSKAPET

➤ Eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet (årshjul, saksdokumenter, protokoll)

Representantskapet har ansvar for at det avholdes minst to møter årlig. Det utarbeides årshjul med datoer for representantskapsmøter og styremøter, for å sikre at alle deltakerne er forberedt og kan

planlegge slik at de kan være med på møtene. Nedenfor vises tilsendt dokumentasjon fra daglig leder i RIR IKS på utarbeidet årshjul for 2022:

Dato	Styremøte	Representantskapsmøte	Kommentar
4.2.	X		
25.3.	X		
29.4.	X	X	
17.6.	X		
26.8.	X		
7.10.	X	X	
4.11.	X		
16.12.	X		

I tabellen under vises oversikt over representantskapets møter i perioden 2019 til 2022, med oversikt over aktuelle saker.

Møtedato	Saker	Aktuelle vedtak
29.04.2022	01/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/22 Melding om vedtak fra Gjemnes kommune – ny personlig varamedlem i styret til RIR IKS 03/22 1. Ansattes representant i styret 2. Orientering om klagenemdas arbeid i perioden 2020-2021 04/22 Valg av klagenemd 05/22 Styrets årsmelding 2021 06/22 Årsregnskapet 2021 i representantskapet 07/22 Lånefinansiering av ny gjenvinningsstasjon i Molde, fremlagt rep. skap 08/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS - behandlet i rep. skapet 09/22 Orientering om fremdrift i saken om ny styrestruktur i RIR IKS og datterselskapene mm	Årsregnskap Årsmelding
07.10.2022	10/22 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 11/22 Budsjett 2023 i representantskapet 12/22 Utvidelse av låneramme i RIR IKS 13/22 Fastsettelse av honorar til styret i RIR IKS	Budsjett
30.04.2021	01/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/21 Melding om vedtak fra Molde kommune – ny personlig vara for styreleder i RIR IKS 03/21 Årsregnskap 2020 i representantskapet 04/21 Styrets årsmelding 2020 05/21 Strategiske vurderinger om samarbeid med de kommunalt eide renovasjonsselskapene i regionen	Årsregnskap Årsmelding
08.10.2021	06/21 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/21 Driftsregnskapet pr 30.06.2021, orientering i representantskapet 08/21 Kjøp og lånefinansiering av ny kvern til treverk, fremlagt rep.skap 09/21 Budsjett 2022 i representantskapet 10/21 Endring av styrestruktur i datterselskapene RIR Næring AS og RIR	Budsjett

	Transport AS	
28.02.2020	01/20 Godkjenning av innkalling og sakliste 02/20 Konstituering 03/20 Valg av valgkomite 04/20 Valg av klagenemd 05/20 Orientering om virksomheten i selskapet	
24.04.2020	06/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 07/20 Styrets årsmelding 2019 08/20 Godtgjørelser for styre mm. 2020-2023 09/20 Valg av styre for perioden 2020-2024 10/20 Årsregnskap 2019 i representantskapet	Årsregnskap Årsmelding
16.10.2020	11/20 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 12/20 Lånesaker i representantskapet 13/20 Lånefinansiering av produksjonsutstyr til sorteringshall, fremlagt rep. skap 14/20 Budsjett 2021 i representantskapet 15/20 Retningslinjer for husholdningsrenovasjon 16/20 Valg av ny personlig vara 17/20 Endring i selskapsavtale 18/20 Avvikende renovasjonsforskrift i Rauma	Budsjett
08.02.2019	01/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 02/19 Lånefinansiering bygging av papirhall og infrastruktur 2019, fremlagt rep. skap	
03.05.2019	03/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 04/19 Årsmelding 2018 i representantskapet 05/19 Årsregnskap 2018 i representantskapet 06/19 Ny selskapsavtale og renovasjonsforskrift	Årsregnskap Årsmelding Selskapsavtale
18.10.2019	07/19 Godkjenning av innkalling, saksliste og protokoll 08/19 Budsjett 2020 i representantskapet 09/19 Lånefinansiering av sorteringshall med infrastruktur 2019/2020, fremlagt rep. skap 10/19 Evaluering av egenregidrift for innsamling	Budsjett

4.3. VURDERING

Vår undersøkelse viser at eierne i RIR IKS i fellesskap ivaretar sin eierstyring.

Eierkommunene har eierskapsmeldinger. Meldingene er, med unntak av Gjemnes kommune, basert på KS sine anbefalinger til eierstyring, selskapsledelse og kontroll for inneværende kommunestyreperiode.

Eierkommunene har opprettet en skriftlig selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS, og bestemmelsene er i tråd med kravene i IKS-loven. Vår vurdering er at eierkommunene har definerte mål for RIR IKS i selskapsavtalen, og kriteriet er oppfylt.

Strategidokumentet 10.12.21 – 31.12.24 er utarbeidet med definerte mål for RIR IKS. Retningslinjene for styret og daglig leder er vedtatt av styret. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

Eierkommunene har bestemmelser for sammensetning av styret og bestemmelse for valgkomite i selskapsavtalen. I tillegg har de fleste eierkommunene bestemmelse om dette i eierskapsmeldingen. Vår vurdering er at kriteriet er oppfylt.

Eierkommunene har etablert bestemmelse om rapportering av lovpålagte oppgaver i selskapsavtalen. Følgende oppgaver er lagt til representantskapet: revidert årsregnskap fra styret for forrige kalenderår og skriftlig årsmelding fra styret. Vår vurdering er at eierkommunene har etablert rutiner for rapportering og kriteriet er oppfylt.

Eierrepresentantene får tilsendt årsplan over datoer for møter i representantskapet. De får tilsendt innkallelse med saksdokumenter i god tid i forkant og får tilsendt protokoll etter møtet. Vår vurdering er at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet og kriteriet er oppfylt.

Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 ble gjennomført to eiermøter, og at det ble bestemt å fortsette med disse fremover. Vår undersøkelse viser at det blir lettere for eierrepresentanter som har vært med i disse møtene, og ivareta eierkommunenes interesser.

4.4 KONKLUSJON OG ANBEFALINGER

RAUMA KOMMUNE SIN UTØVELSE AV EIERSKAPET I RIR IKS

Vår undersøkelse viser at Rauma kommune utøver eierskapet i RIR IKS i forståelse med IKS-loven. Dette gjøres i henhold til kommunestyrets vedtak og etablerte normer for god eierstyring..

Vår vurdering er at kommunen har forbedringspotensialet i å sikre at eierrepresentantene har eller får opplæring i rollen som eierrepresentant når de blir valgt. For å ivareta rollen bør representantene gjøres kjent med eierskapsmelding og selskapsavtalen.

Rauma kommune sikrer ikke at kommunes postliste og arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS. Dette gjelder innkallinger og saksdokumenter til representantskapsmøter.

Kommunen har rutine på at kommunestyret gir signaler til eierrepresentantene, i sentrale saker, før representantskapsmøtene. Det er ikke etablert rutine på at eierrepresentantene gir tilbakemelding til kommunestyret etter representantskapsmøter. Protokoll fra representantskapsmøte har vært oppe som referatsak i kommunestyremøte en gang i løpet av tre år.

EIERSTYRING AV RIR IKS I FELLESKAP BLANT EIERNE

Vi mener at Rauma kommune ivaretar eierskapet i RIR IKS sammen med de andre eierkommunene gjennom representantskapet.

Konklusjonen baseres på at eierkommunene har vedtatt selskapsavtale med definerte mål for RIR IKS. Etter vår vurdering oppfyller avtalen som trådte i kraft 1.1.2020 minstekravene i IKS-loven. Vår undersøkelse viser at eierkommunene utøver eierskapet gjennom representantskapet. Frister, herunder frist for behandling av årsregnskap, overholdes.

Det er etter vår vurdering positivt at det i 2022 er innført ordning med jevnlige eiermøter. Styret i RIR IKS vedtok i 2021 et strategidokument. Etter vår vurdering bør dokumentet forankres i representantskapet.

På generelt grunnlag, etter å ha gjennomført eierskapskontroller i de fem eierkommunene, ser vi at det kan legges større vekt på opplæring av eierrepresentantene. De vi har vært i kontakt med er i varierende grad kjent med innholdet i selskapsavtalen for RIR IKS og sine respektive eierskapsmeldinger. Flere nevner at kommunene bør ha større fokus på politikeropplæring i forhold til rollen som eierrepresentant.

ANBEFALINGER

Vi har basert på gjennomført eierskapskontroll i Rauma kommune følgende anbefalinger:

- Rauma kommune bør sikre at kommunens arkiv til enhver tid er oppdatert med relevante dokumenter og informasjon fra RIR IKS, herunder innkalling, saksdokumenter og protokoll fra representantskapsmøter.
- Rauma kommune bør sikre at de som representerer kommunen i representantskapet har nødvendig kunnskap om rollen som eierrepresentant.

REFERANSELISTE

Rauma kommune, eierskapsmelding, 2021

Rauma kommune, kommunestyret, saker relatert til RIR IKS, 2020, 2021 og 2022

Rauma kommune, www.rauma.kommune.no

KS, anbefalinger om eierskap, selskapsledelse og kontroll, 2020

Lov av 10.02.1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)

Lov av 13.03.1981 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)

Lov av 29.01.1999 om interkommunale selskaper (IKS-loven)

Lov av 22.06.2018 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)

Prinsippet om meroffentlighet, lest 31.1.2023 [meroffentlighet – Store norske leksikon \(snl.no\)](https://snl.no/meroffentlighet)

RIR IKS, innkalling og presentasjoner vist i to eiermøter i 2022

RIR IKS, representantskapet, innkalling, saksdokumenter og protokoll fra møter i 2020, 2021 og 2022

RIR IKS, styret, strategidokumentet, retningslinjer for styret og daglig leder, 2021

RIR IKS, selskapsavtale, 2020

RIR IKS, www.rir.no

KS - anbefalinger til eierstyring, selskapsledelse og kontroll

1. Velge selskapsform ut fra formål og behov
2. Skille mellom skjermet virksomhet og virksomhet i konkurranse med private
3. Sørge for god kunnskap til folkevalgte om eierskap
4. Utarbeide en årlig eierskapsmelding eller rapport om selskapene for kommunestyret eller fylkestinget
5. Revidere styringsdokumenter og avtaler jevnlig
6. Holde jevnlig eiermøter
7. Som hovedregel bør sentrale folkevalgte oppnevnes som representanter i eierorganet
8. Sørge for bestemmelser om innkallingsfrist til generalforsamlinger og representantskapsmøter
9. Sørge for god sammensetning og kompetanse i styret
10. Vedtektsfeste bruk av valgkomité ved styreutnevnelser
11. Sørge for balansert kjønnsrepresentasjon i styrene
12. Lage rutiner for å sikre nødvendig kompetanse i selskapsstyrene
13. Som hovedregel bør styremedlemmer i morselskapet ikke sitte i styrene i datterselskaper
14. Oppnevne numeriske vararepresentanter
15. Etablere rutiner for vurdering og håndtering av habilitet
16. Foreta en prinsipiell avklaring av godtgjøring for styreverv
17. Registrere styreverv i KS styrevervregister
18. Sørge for at selskapene melder seg inn i en arbeidsgiverorganisasjon
19. Sørge for at selskapsstyrene utarbeider og jevnlig reviderer etiske retningslinjer for selskapsdriften
20. Avklare forholdet mellom kommunedirektøren og daglig leder av foretaket ved opprettelse av kommunale eller fylkeskommunale foretak
21. Sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser til å utøve sin funksjon på en god måte

MRR

Møre og Romsdal Revisjon SA

Hovedkontor: Kristiansund

Avdelingskontor: Ålesund, Molde, Surnadal

Eiere:

Aure, Averøy, Kristiansund, Rindal, Smøla, Surnadal, Tingvoll,
Aukra, Hustadvika, Gjemnes, Molde, Rauma, Sunndal, Vestnes,
Fjord, Giske, Sula, Stranda, Sykkylven og Ålesund.

Møre og Romsdal fylkeskommune.